

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne oblačil LABOD Novo mesto — Izhaja vsako tretjo sredo v mesecu v nakladi 2400 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož, tehnični urednik: Marjan Moškon — Grafična priprava: ČZP Dolenjski list, tiska Knjižgotisk, Novo mesto

labod

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TOVARNE OBLAČIL LABOD NOVO MESTO

enotni v obrambi in zaščiti

Zaradi prihodnosti ocenjujemo preteklost

Ni lahko ocenjevati prehojene poti, opravljenega dela, uspehov in težav, ki so nas spremljale. Vsaka ocena vsebuje tudi nekaj čisto osebnega s poudarkom na tistem, čemer posameznik daje večji pomen.

Sistem akcij NNNP je bil zajet v programih posameznih TOZD za celo leto 1979. Letošnja akcija NNNP, ki jo je organizirala in vodila socialistična zveza je v primerjavi s tistimi iz preteklih let, obsežnejša,

pestrejša in natančneje izvedena. Letošnja akcija NNNP je zajela tako širino, da o njej razmišlja domala vsak občan — enako je odjeknila med šolarji, gospodarstveniki, kulturniki... Zajema in obvezuje vse, tega pa se tudi vsi skupaj zavedamo.

Akcija NNNP ni kratkotrajna obrambna vaja, kakršne prirejamo zadnja leta vse pogosteje, pač pa gre pri tem za celotno dejavnost pri uresničevanju in preverjanju nalog iz LO in DSz.

Če na kratko strnemo najpomembnejše značilnosti predlogov upravnih organov in odbora za uveljavljanje odgovornosti v TOZD velja omeniti:

1. Komiteji — odbori za DO in DSz v vseh TOZD DO Labod so bili enotni v obrambnih pripravah kot tudi v sami mobilizacijski vaji v času med 5. in 10. junijem '79 kot tudi v dvodnevni vaji koncem septembra '79.

2. Skupne aktivnosti akcij NNNP '79 so v naših TOZD potekale po sprejetem akcijskem programu. Ob tem pa lahko ugotovimo, da je bilo obdobje priprav zelo uspešno. Živahna dejavnost odborov—komitejev

za LO in DSz je razvidna tudi iz števila sklicanih sej, iz vsebine in iz sprejetih sklepov na omenjenih sejah.

3. Za udeležence akcije smo organizirali v DO Labod tudi priložnostna predavanja s področja SLO in DSz.

4. Realizirana je bila naloga glede tekmovanja ekip PMP na ravni občinskih srečanj.

5. V pripravah in v vaji sami smo dokazali, da znamo stvari prijeti na pravem koncu, pa naj bo naravna nesreča ali zlo, ki ga prinaša človek z vojnam. Naj pride karkoli, kjerkoli in kadar koli — nič nas ne bo našlo nepravilne.

6. Na podlagi učnega načrta SRS je bilo izpeljanih 25 ur dopolnilnega pouka z enotami in štabom CZ, 10 ur pa smo imeli praktično mobilizacijsko vajo v juniju mesecu.

7. Štab CZ je s strokovnimi službami pristopil ažu riranju evidence obveznikov CZ TOZD in izdelal predloge po posameznih enotah CZ za kadrovske izpolnitev manjkajočih obveznikov CZ.

8. Ob drugi obletnici dneva CZ je bila sklicana slavnostna seja na kateri je bila prebrana pohvala štaba CZ KS Majde Šile za uspešno sodelovanje na vaji. Vodja obrambnih priprav pa je predal priznanje tov. Anti Martinoviču, tov. Vladimirju Škrinjarju, tov. Angelci Nenađič in Iv i Moro.

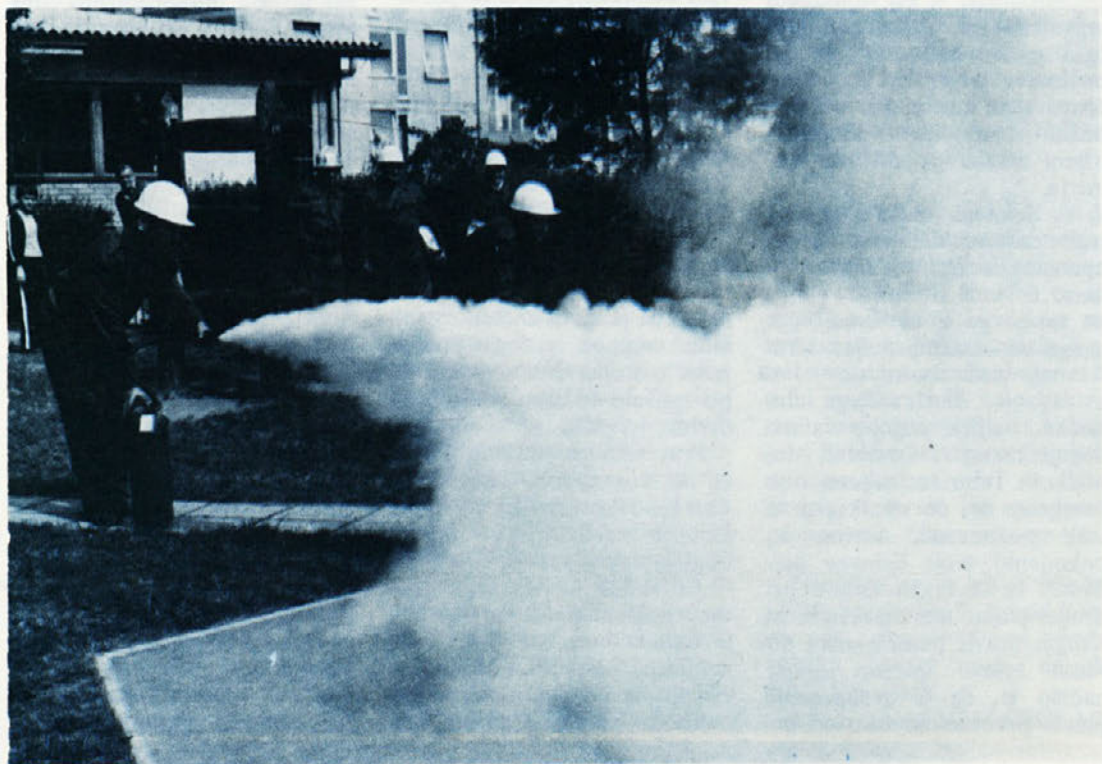
9. Celotno akcijo v TOZD so vodili odbori in komiteje za LO in DSz skupaj s štabi CZ. V času vaje so bili člani odbora in komitejev neprekinjeno na svojih dolžnostih in bili v stalnem stiku s KS občinskim komitejem sproti proučeval navodila in priporočila o svojih nalogah.

Zadnjo soboto v septembru so se ob 7 uri zjutraj sestali delavski sveti. Ob ugotovitvi, da so nastale izredne razmere je nemudoma aktiviral odbor—komiteje za LO in DSz in obvestil štab CZ. Kmalu so prišla tudi navodila in zadolžitve za vodilne delavce in DPO. V delo sta se najprej vključili vratarska in kurirska služba, za tem pa narodna zaščita in komisija odbora za IPD. Ob 10. uri so prišla nova poročila o poteku vaje in izvajanju nalog pri zavarovanju objektov in zagotavljanju dežurstva v štabu CZ. V TOZD je DSz prišla do polne veljave in politična ocena je bila izredno ugodna.

10. Štab CZ je na osnovi programske naloge proučeval naloge zatemnitve in organizacije zaklonišč po brigadah. Na znak zunanje alarma ob 10.20 uri so se delavci disciplinirano umaknili iz proizvodnih prostorov v zaklonišča. S pomočjo ekipe reda in članov NZ so bili v 45. sekundah vsi delavci v zakloniščih. Smerokazi in dežurni delavci so pri tem veliko pomagali. V zakloniščih so gorele sveče in petrolejke. Naknadno smo izključili električno energijo, da bi preverili agregat, ki je brezhibno deloval.

Pri tem pa moramo posebej poudariti resnost pri izvajanju vaje v naših industrijskih prodajalnah tako v Novem mestu kot v Krškem. Na znak alarma so prodajalke prosile kupce, ki

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vaja NNNP je pokazala, da nas nič ne more presenetiti. Posnetek — ob vaji v TOZD TIP—TOP

enotni v obrambi...

(Nadaljevanje s 1. strani)

so bili nekateri tudi z otroki, da se skupaj z njimi umaknejo v zaklonišče.

Tako kot sama evakuacija, ki je potekala zelo disciplinirano, so se delavci tudi v zakloniščih obnašali zelo odgovorno, nikjer ni bilo panike.

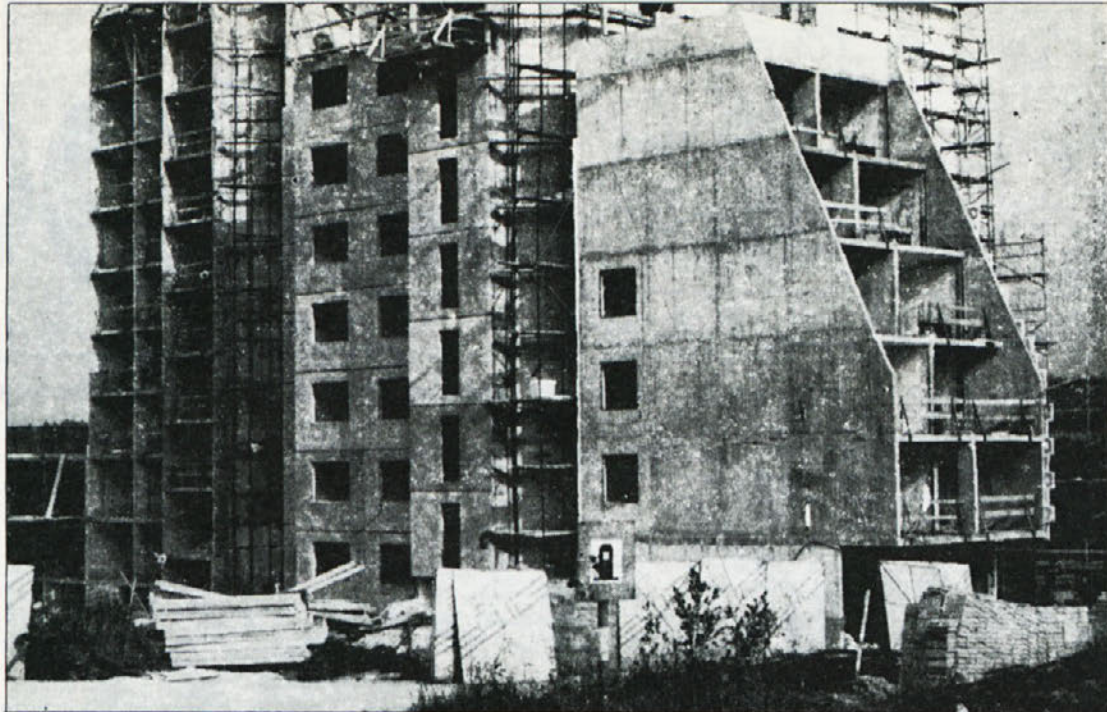
Med napadom je bil ranjen delavec iz TOZD Ločna (improvizirana poškodba). Takoj mu je bila nudena prva pomoč, saj je bila ekipa PMP pripravljena. V času ko so bili delavci v zakloniščih, sta vodja obrambnih priprav tov. Zdravko Petan in opazovalec SOB Novo mesto tov. Macela Jože skupaj s predsednikom odbora in referentom obrambe ugotavljala varnost premoženja v primeru udara diverzantov, sabotaže in podobno. Pregledali smo tudi zasilna zaklonišča, ki so po velikosti ustrezala, manjkale pa so prezračevalne naprave, s tem pa je bivanje v njih omejeno. V tem času je NZ, uspešno preprečila poskus udara diverzantov in poskus podtikanja požara.

Po znaku za prenehanje nevarnosti napada je bila ekipa RBK dana naloga, da ugotovi ali je zemljišče kontaminirano. Tudi splošna enota je začela svoje delo pri iskanju in reševanju ranjencev izpod ruševin. Po sporočilu ekipe RBK, da zemljišče ni kontaminirano, je štab CZ dal ukaz, da delavci lahko zapuste zaklonišča in se vrnejo na svoja delovna mesta. Po izpraznitvi so bila zaklonišča pregledana. Ugotovljeno je bilo, da so ostala čista, urejena in nepoškodovana.

11. Iz navedenega je razvidno, da je bila vaja na vseh nivojih sprejeta z vso resnostjo, kar je precej olajšalo delo komisiji. To je bilo vidno tako v prvem kot tudi v drugem delu vaje NNNP-79. V teku akcije odbor oziroma komite ni opazil nobenih odstopanj od programa izvajanja. Potek vaj je bil ob sto odstotni izvršitvi nalog po programu in brez večjih napak, ocenjen zelo zadovoljivo.

Tudi iz političnega vidika je bila morala delavcev na visoki ravni. Povedati moram, da kljub vaji, delo v TOZD ni trpelo. Vse naloge so bile izvedene odgovorno in v rokih. Za dosego tega pa je bilo ob tej vaji potrebnih veliko priprav, veliko prostega časa udeležencev in zato je akcija v DO Labod vredna pohvale.

MILAN ILIĆ

Skoraj da nasproti Laboda v Novem mestu rastejo bloki, kjer ima TOZD LOČNA rezervirana dva dvosobna stanovanja, TOZD COMMERCE eno dvosobno stanovanje, DSSS pa eno trosobno in dva dvosobna stanovanja. Vseh šest stanovanj bo predvidoma vseljivih leta 80, skupna vrednost vseh pa po predkupni pogodbi znaša 5212013,00 dinarjev.

odvisnost dohodka, škode in odgovornosti

Vsi vemo, da vsako organizirano delo nastane zaradi želje udeležencev za pridobitev določene skupne koristi, kar v delovnem razmerju predstavlja dohodek in osebni dohodek posameznika. Pri vsakem organiziranem delovnem procesu pa so prisotni določeni medosebni odnosi, ki jih v združenem delu imenujemo v širšem smislu samoupravni odnosi, v ožjem smislu pa delovna razmerja.

V delovnih razmerjih ima vsak delavec določene samoupravne pravice in obveznosti — to so delovne dolžnosti; vse to pa se odvija v namen dosege enega od osnovnih ciljev družbe — evanija dela in sredstev — za ustvarjanje čim večjega dohodka, boljših pogojev za nadaljnji razvoj in osebnih dohodkov. Tako zastavljene cilje dosegamo le, če vsi skupaj in vsak posameznik vestno izpolnujemo svoje delovne dolžnosti. Le ob takem delu ni pri uveljavljanju samoupravnih in drugih pravic posameznika nobenih težav. Splošno znano načelo je, da je uveljavljanje pravic prvotno odvisno od ne-

posredno prizadetega delavca. Ta se lahko tudi odpove svoji pravici, razen v primeru, ko zakon izrecno poudarja, da se ji delavec ne more odpovedati — naprimer pravica do letnega dopusta.

Drugače je pri izpolnjevanju delovnih dolžnosti — obveznosti posameznega delavca v delovnem razmerju. Če teh ne izpolnjujemo tako kot smo si jih zastavili pri organizaciji dela, zastavljeni cilji ne bodo uresničeni, torej tudi planiranega dohodka ne bo, ne bo sredstev za širjenje materialne osnove in ne bo ustreznih osebnih dohodkov. V tem primeru je nastala škoda, (zmanjšan pričakovani dohodek), ker iz subjektivnih razlogov nismo dosegli zastavljenih ciljev.

V nekaterih primerih je nastanek škode očiten in je prav tako očiten tudi vpliv nastale škode na višino dohodka. Do tega pride naprimer ob elementarnih nesrečah in podobno, kjer je nastala škoda ocenjena in izražena s številko (toliko in toliko milijonov). To pomeni, da je za ta znesek zmanjšana vrednost našega premoženja oziroma dohodka, kar pa bo vplivalo tudi na sredstva za osebne dohodke.

Prav tako pa nastane škoda, če se posameznik okorišča z družbeno lastnino ali če so posamezne delovne naloge opravljene malomarno.

Če škode ni povzročil delavec v delovnem razmerju ampak je nastala brez naše volje (elementarne nesreče), govorimo o objektivni odgovornosti. V primeru ko pa škoda nastane za-

radi prilaščanja družbene lastnine (tatvina) in ko škoda nastane zaradi malomarnosti pri delu (neizvrševanje plana, slaba kvaliteta, nesorazmerno veliki stroški . . .), pa navadno lahko ugotovimo krivdo posameznika ali skupine delavcev. V takih primerih govorimo o subjektivni krivdi.

Za oba primera krivde so predpisani ukrepi — sankcije, ki jih moramo izvajati, da bi odpravili posledice neodgovornega ravnanja in da bi preprečili podobno ravnanje v bodoče. V primerih ko si posameznik prilašča družbeno premoženje (tatvina), smo po navadi zelo strogi. Izvajamo stroge sankcije, kar je tudi prav. Često pa smo manj dosledni pri ugotavljanju malomarnosti pri delu posameznega delavca ali celo pri delu določene skupine in pri izvajanju ustreznih ukrepov v takih primerih. Tudi že pri razvijanju čuta odgovornosti bi morali biti doslednejši.

Za tako ravnanje ni razlogov, saj ni težko ugotoviti medsebojne pogojenosti in odvisnosti med dohodkom in škodo ter odgovornostjo pri izpolnjevanju delovnih nalog.

V naslednji številki našega časopisa bomo pod naslovom „Malomarnost in njene posledice v delovnem razmerju“ spregovorili o zelo zahtevnem in pomembnem vprašanju ugotavljanja odgovornosti za škodo, ki nastane zaradi malomarnega opravljanja delovnih nalog.

dipl. iur.
DIMITAR PERIĆ

pred volitvami

Skupaj s SZDL je sindikat najosnovnejša organizacija. Vloga sindikalnih organizacij je za vsako posamezno delovno središče velikega pomena, vendar pa možnosti še niso dovolj izkoriščene. Stališča, ki sta jih zavzela kongres ZKS in kongres sindikatov do vloge sindikata kažejo na nujnost širine, ki jo je treba zavzeti z vsakodnevnimi akcijami. Ta prizadevanja pa je bilo čutiti tudi v delu izvršnega odbora sindikata v DSSS.

Mandatno obdobje se izteka in ob pogledu na opravljeno delo je razvidno, da se je sindikat vse bolj vključeval v vsa področja našega življenja. Še posebno veliko vlogo je opravil pri izvajanju akcije „NNP-79“, kot tudi na celotnem področju družbene samozastite. Tako pozorno, kot je izvršni odbor opravljal vse naloge do sedaj, se pripravljata tudi na volitve novega vodstva, ki bodo v decembru mesecu. Ob tem pa so člani spregovorili o nujnosti uveljavljanja kolektivnega vodstva, ki se naj v bodoče odraža v vse večji delitvi odgovornosti in del znotraj članov IO. Z večjo delitvijo odgovornosti bomo veliko pripomogli pri demokratizaciji odnosov in še pri večjem uveljavljanju sindikata na vseh ravneh.

Nekdanje mnenje, da se naj vidi delo sindikata ob delitvi regresa in preskrbi ozimnice, je ob realnem pogledu v možnosti širokega vpliva sindikata, kaj smešno. Danes želimo čuti to silo na vseh področjih našega življenja. Seveda pa je vzporedno s tem potrebno vodstveni kader izvršnih odborov izobraževati. V bodoče bodo člani IO lahko prosili za pomoč pri reševanju težjih strokovnih nalog posebne skupine, ki jih bodo sestavljali strokovnjaki – člani osnovnih organizacij sindikata. Široko sestavljeno delo sindikata pa zahteva tudi hiter in natančen pretok informacij, za kar bo potrebno poglobiti delo sicer že obstoječih sindikalnih skupin.

Na razširjeni seji izvršnega odbora sindikata pri DSSS je bilo čutiti prizadevanja članov za tesnejše sodelovanje z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami, še posebno skrb pa bi morali posvetiti močnejšemu vključevanju v delo osnovne organizacije Zveze mladine.

Vsi smo člani sindikata in zato se nam zdi samo po sebi umevno, da sprejemamo ugodnosti, ki izhajajo iz tega članstva, bolj malo pa je narejena na področju skrbi za uveljavljanje sindikata (to je vseh nas zaposlenih) pri utrjevanju naših samoupravnih in s tem tudi naših medosebnih odnosov. Pri vseh odločitvah znotraj DO bi morali čutiti sindikat kot silo delavcev. Tudi člani izvršnega odbora so v svojem akcijskem programu zastavili delo in obveznosti tako, kot jih je začrtal kongres in kot jih od te svoje organizacije lahko zahteva vsak delavec.

V dosedanjem delu je bilo že precej storjenega, vendar še vedno ne dovolj. Izhodišča so zastavljena in bodoči člani IO bodo imeli na čem graditi. Delo, ki ga je zastavil izvršni odbor je segalo od vključevanja v področje splošne družbene samozastite, uveljavljanja humanizacije v delovnih procesih in medosebnih odnosih, pa do tistih „klasičnih“ vlog sindikata. Skratka – vse bolj smo čutili utrip s katerim naj diha in živi sindikalna organizacija, ki je tesno povezana z našim vsakdanom – od izleta do dohodkovnih odnosov.

obisk v külnu

Sejem konfekcijskih strojev v Kuelnu je razstavil predvsem izdelke že znanih firm ko so PFAFF, DUERKOPP, NECCHI itd. Veljalo bi poudariti, da proizvajalci s svojimi izpopolnjenimi automati in polautomati združujejo nekatera delovna mesta v proizvodnji in se vse bolj obračajo k elektronskemu upravljanju. Ob tem naj omenim stroj GERBERCUTTER System 91, ki je na tem sejmu predstavljal vrhunski dosežek v konfekcijski obdelavi. Ta stroj opravlja celo vrsto delovnih operacij, oziroma združuje veliko delovnih mest. Opravlja celotno pripravo krojev za vrhno tkanino, krojne slike in avtomatično izračunava porabo materiala. Vsemu naštetemu so primerne tudi cene, zato se ta stroj obrestuje le pri velikih serijah; naše tržišče pa zahteva vedno več manjših serij. Za našo proizvodnjo velja pravilo:

čim več univerzalnosti in prilagodljivosti delavnih mest in čim večja organiziranost proizvodnje in tehnične priprave. Kuelnski sejem pa nam je pokazal, da gre znanost s svojimi raziskavami predvsem v smeri strojev za veliko-serijsko proizvodnjo.

Med razstavljalci se je s svojimi izboljšavami predstavila tudi firma KURIS. Prikazala je postavitev krojilnice, ki bi bila priporočljiva tudi za krojilnico VO.

Podrobneje jo bo potrebno proučiti, saj vemo, da je še posebno pri krojenju nujno paziti na zarezovanje točk, potrebnih pri sestavi posameznih izdelkov. S postavitvijo KURISOVIH polagalnih miz, ki so prirejene na stisnjen zrak, pa bi olajšali delo nakladalcev oziroma finokrojilcev. S tem bi pripomogli pri izboljšanju kvalitete krojenja.

Tudi firma MAYER je predstavila zanimive izboljšave pri fiksiranju. Ker pa sedanje moderne smernice narekujejo vsem manj fiksiranja, nam stroji, ki jih že imamo, zadostujejo. Firma VEIT je razstavila nekaj novosti pri medfaznem likanju, firma HOGNES-APPAREL SYSEMS-AM-1 pa je pokazala zelo zanimiv stroj za razmnoževanje krojev, izdelan na bazi elektronike.

Zelo sprejemljiva novost za naše potrebe je nov model modnih pup. Te pupe se prilagajajo večim velikostnim številkam in bi bile dobrodošle v predpripravi pri izdelavi modelov, kot tudi na kontroli končnih izdelkov.

Prav tako zanimiv in za nas sprejemljiv pa je bil razstavljen stroj za brušenje krojaških škarij, saj vemo, da so usluge brušenja v zadnjem času močno porasle. Kapaciteta tega stroja bi zadostovala za vse TOZD-e naše delovne organizacije.

Sejem sem obiskal kot predstavnik za VO zato sem mnenja, da je za nas še najbolj zanimiva firma „PFAFF“. Tudi ta firma je prikazala svoje izboljšave na avtomatih in polautomatih. Potrebno jih je natančneje proučiti in analizirati ali so primerni za našo proizvodnjo in v koliki meri bi bili izkoriščeni. Demonstracija teh strojev ni bila možna, ker so bili paviljoni posameznih firm zelo zasedeni.

Omenim naj še, da je bilo še vedno razstavljenih precej strojev in postrojenj za jeans izdelke, čeprav vemo, da jih moda izpodrinja.

ALOJZ CEGLAR

premakljiv delovni čas

Veliko je bilo že rečenega in napisanega o naši (splošni) razzisipnosti z delovnim časom. Mnoge analize so pokazale, da delavec produktivno dela le polovico svojega delovnega časa in da v času, ki bi ga moral prebiti na delovnem mestu, opravi še razna opravila v lastni organizaciji, kot izven nje. V službah, kjer je to mogoče je „administracija na drobno“ postala že kar pravilo igre, zato se je že pred leti začelo razmišljati o drsnem delovnem času.

Tudi v skupnih službah naše DO smo pred uveljavitvijo takega delovnega časa. Vsi člani DSSS smo že dobili osnutek pravilnika na katerega smo imeli možnost posredovati pripombe. Drsní delovni čas nam bo omogočil, da bomo posle, ki jih sicer ni mogoče urediti drugače kot v času našega delovnega časa opravimo, in hkrati nadomestimo ta izgubljeni čas tako, da bo naša dejanska prisotnost na delu pokrila obvezni fond ur po terminkem koledarju.

Prihodi in odhodi bodo evidentirani z žigosanjem delovnih kartic, ki jo bo imel vsak delavec, medtem ko bodo vsi izhodi med delovnim časom – službeni in zasebni, razvidni iz dovolilnice. Seveda pa obvezno prisotnost na delovnem mestu, tako kot tudi mnoge druge obveznosti, ureja pravilnik.

Osnutek pravilnika je zajel časovno opredelitev in sistem premakljivega delovnega časa, evidentiranje prisotnosti na delu, izdajanje dovolilnic in odgovornost posameznika, vodij in sektorjev. Poskusna uvedba premakljivega delovnega časa bo trajala šest mesecev. Ob morebitnih dopolnitvah oziroma spremembah, ki jih bi bilo potrebno vnesti v pravilnik, bo o vpeljavi novega sistema delovnega časa, odločil delavski svet.

Neodgovoren je tisti, ki se obnaša, kot da je vsako vprašanje mogoče rešiti na dva načina – enega, ki je njegov in drugega, ki je napačen.

FRANC ŠETINC

seminar na sromljah

Potreba po dobri dopisniški mreži, ki bo delovala redno in prinašala v sleherni številko našega glasila novice iz vseh prodročij življenja in dela naših temeljnih organizacij, je vse izrazitejša. Ne samo tudi „veliki“ dogodki, tudi vsakdanje življenje iz naših delovnih sredin zanima nas vse. Za poročanje o teh drobnih stvareh, za opozarjanje na to in ono pa je nujno, da je v vsaki temeljni organizaciji še nekdo, ki poleg direktorja in vseh, ki so že po svoji funkciji zadolženi za sprotno poročanje, skrbi za pretok informacij. Kako pristopiti k takemu delu, kje dobiti informacije, kako jo obdelati... to pa so često vprašanje s katerimi se srečujemo vsi, ki že ali pa še bomo sodelovali pri našem glasilu.

Za lažji pristop k dopisniškemu delu smo v skupnih službah organizirali seminar, ki ga je vodil tov. Tone Gošnik iz novinarskega servisa pri ČZP Dolenjski list. Na Sromljah se nas je zbralo petnajst dopisnikov, prisotna pa je bila tudi tovarišica Dragica Nenadič, ki v Labodu vodi kadrovsosocialno službo. Tovariš Gošnik je iz svoje dolgoletne novinarske prakse živo podajal „večna“

Posnetek iz seminarja za dopisnike novega glasila. Zastopane so bile vse temeljne organizacije — upajmo, da bo tako tudi ob javljanju!

pravila in jih povezoval z našo vsakdanjo prakso. Seminar je zajel temo o nujnosti informiranja v naši družbi z zakonskimi določili o obveščanju ter vlogi in pristopu dopisnika v glasilu delovne organizacije.

Današnji čas zahteva podružabljanje vseh informativnih sredstev. Tudi v primeru našega glasila moramo poskrbeti, da bi le-to postalo tribuna vseh zaposlenih. Informacije, ki jih slehemi delavec prebere v glasilu, bi morale biti povratne, ne pa enosmerne, čim širša množica

pa bi morala vplivati tudi na programsko in uredniško politiko našega glasila. Tukaj pa se začne velika in pomembna dopisnikova naloga.

Iz sklepov, ki smo jih sprejeli v razgovoru, seva splošna zavzetost za dobro informiranje v naši delovni sredini. Pred nami so poleg tekočih nalog še formiranje uredniškega odbora in izdajateljskega sveta, sprotne analiziranje vsebine in kakovosti glasil ter odmevov na članke in ne nazadnje, spremljanje dela dopisnikov.

Seminar je bil delaven in s tem seveda uspešen. Ugotovitev vseh prisotnih pa je bila, da bo tudi v bodoče potrebno organizirati srečanja dopisnikov in jih popestriti s predavanji.

S svojo ustvarjalnostjo, poslušom za delovno sredino in za interese delovnega človeka, bodo dopisniki pripomogli k dobremu informiranju, to je le rednim, pravočasnim, resničnim, popolnim in razumljivim informacijam.

LIDIJA JEŽ

Odbor za razvoj in planiranje pri Splošnem združenju tekstilne industrije Slovenije je obravnaval osnutek „izhodišč za nadaljnji razvoj tekstilne industrije SR Slovenije“ in ga s pripombami tudi sprejel. Prvo projekcijo tega gradiva je izdelal Tekstilni inštitut Maribor ob sodelovanju programskega sveta, gradivo pa je obravnaval tudi Izvršni odbor Splošnega združenja. Sledile bodo javne razprave v delovnih organizacijah tekstilne industrije.

Pri izhodiščih za nadaljnji razvoj tekstilne industrije je bila po besedah predstavnika Tekstilnega inštituta v Mariboru, uporabljena drugačna metodologija kot je bila do sedaj uveljavljena; ta je do sedaj izhajala vedno iz izične proizvodnje, sedanja pa iz dohodka. Ker je tekstilna industrija do sedaj zaostajala v rasti dohodka, je predvideno, naj bi bila v prihodnje ta rast višja od poprečne rasti dohodka v ostali industriji. Tako bi dosegli tudi,

višjo kvaliteto proizvodnje, sodobnejše kreacije izdelkov in manjše zaostajanje cen tekstilnih izdelkov v primerjavi s cenami v drugih panogah industrije.

Z bolj enakopravnimi odnosi na cenovnem področju bi se izboljšal tudi položaj vlaganja v modernizacijo tekstilne industrije v Sloveniji, kajti vsako zaostajanje vlaganja v modernizacijo tekstilne industrije v Sloveniji, kajti vsako zaostajanje v prihodnjem srednjeročnem obdobju bi še poslašalo njen položaj. Modernizacija pa je nujna tudi zaradi vedno večje usmerjenosti tekstilne industrije v izvoz, s katerim naj bi pokrivali potrebe po izvozu surovin in drugih pomožnih materialov. To pa zahteva medsebojno povezovanje DO tekstilne industrije pri specializaciji proizvodnih asortimentov.

Tekstilna industrija SRS je preveč obremenjena z dajatva mi in zato bo treba izdelati tudi posebno študijo, ki naj bi osvetlila ta problem. Kot navaja osnutek izhodišč, bo nadaljnji

Iz splošnega združenja tekstilne industrije Slovenije

o izhodišču za nadaljnji razvoj tekstilne industrije

razvoj tekstilne industrije v naslednjem petletnem obdobju v veliki meri odvisen od lastnih sil in pravilne ocene razvojnih možnosti, zato je nujno, da pri tem upoštevamo vse tiste dejavnike, ki bodo razvoj panoge

spodbujali ali omejevali. Med pomembne spodbudne dejavnike osnutek šteje:

V vsem povojnem obdobju, zlasti pa še v zadnjih letih, se je tekstilna industrija Slovenije srečevala s težavami, ki jo tarejo tudi danes, pa je z lastnimi silami in s pomočjo družbe dokazala svojo vitalnost in dosegla lep napredek. Porast števila prebivalcev v SFRJ in v svetu je dejstvo, ki govori v prid tekstilni industriji, ker s tem rastejo tudi potrebe po tekstilih. Poraba tekstila na prebivalca za sedaj še zaostaja za porabo na prebivalca v razvitih državah, naša usmeritev na večanje osebne in družbenega standarda pa bi ugodno vplivala tudi na porabo tekstila pri nas. Vsesplošen napredek narodov in narodnosti Jugoslavije bo vplival tudi na kulturo oblačenja in s tem povpraševanje po tekstilih. Zviševanje povprečnega standarda stanovanja vpliva na večjo porabo tekstila v gospodinjstvu in to iz proizvodnje v večini podskupin obeh

ugotavljanje uspešnosti dela

Tudi pred sprejetjem zakona v združenem delu so posamezne delovne organizacije že nagrajevale po vložnem delu in delovnih rezultatih. Po 25. novembru 1976, ko smo sprejeli zakon o združenem delu, pa smo v skladu z usmeritvami tega zakona pristopili h gradnji sistema, ki bo slehernega delavca nagradil po njegovem vložnem delu. Osnovna izhodišča so bila dana, vendar pa so posamezne sredine izpopolnjevale sistem delitve glede na svoje specifičnosti. Pot do ustreznih rešitev je seveda dolga in zahteva doslednost, kajti kaj hitro se sistem ugotavljanja uspešnosti dela lahko sprevrže v „osebno oceno“.

Tudi v naši sredini je načelo, naj bo vsak plačan po svojem vložnem delu in uspešnosti, pri tem že živo zasidrano. Vendar pa skupek ugotavljanja uspešnosti dela, ko je v začetku meseca na ogled na oglasni deski, še vedno povzroči precej besed. Hte ali nehte se primerjamo s sodelavci, s sosedi in če se pri tem že strinjamo s tisto našo „oceno“, nas moti „ocena“ nekoga drugega. V pretresu smo mnogi iz seznama, tisti ki so ocenjevali in člani ocenjevalne komisije. Toda vsa mnenja se začno in obstanejo pred oglasno desko.

Sistem nagrajevanja po delu še ni dokončno izoblikovan. Napake, ki se porajajo, ga gradijo in brusijo, saj se na

izkušnjah učimo! Organizacija dela in delavci sami bi morali skupno iskati pot do konkretnih rešitev, ki naj bi zajele točne opredelitve kaj posameznemu delovnemu mestu predstavlja količina, kvaliteta, gospodarnost in izraba delovnega časa. Ne smemo reči, da od tukaj, do kje smo naš sistem nagrajevanja po delu že pripeljali, ne moremo ali ne znamo naprej! Precej dela je že opravljenega, vendar še vedno ne dovolj, da se ne bi določena uspešnost pokazala v obliki „osebne ocene“, kar pa je v nasprotju z načeli zakona o združenem delu. Torej na nas vseh je, da ne bomo več govorili o osebnih ocenah, saj se lahko le skupno dokoplremo do objektivnih meril, ki ne bodo mogla pripeljati do neopravičenega odstotka višje ali nižje. Ta odstotek, ki ne prizadene toliko po finančni strani, kot po tisti človeški, lahko zapelje v duševno stisko, ki delavca ali paralizira ali pa mu daje lažen polet ter mu v očeh njega samega in nekaterih sodelavcev na izkrivljeni osnovi dviga oceno.

Zato pa glasna razmišljanja pred oglasno desko, razburjanja in podobno ne vodijo nikamor. Ob spoznanju netočnosti se pogovorimo najprej s svojo delovno sredino, in nato ugotovitev posredujemo strokovni službi. Trezen pristop bo določeno situacijo izkristaliziral in pomagal, da bodo prizadevanja posameznika in delovnih skupin

ob začetku meseca v skupnem ugotavljanju uspešnosti dela odražena kot v ogledalu.

Objektivna merila, do katerih bomo prišli s skupnimi prizadevanji, bodo gotovo vplivala na dobro počutje, na občutek varnosti, kar skupno pelje do večje produktivnosti.

PREMOGA IMAMO DOMA ZA STO LET

Energetska kriza po vsem svetu in ponovne podrazitve nafte so opozorile na pomen domačih zalog premoga. V vseh razvitih državah namenjajo zdaj vprašanju večje proizvodnje „črna zlata“ izreden pomen, prav tako pa tudi iskanju novih energetskih virov.

V Jugoslaviji imamo po zdaj znanih podatkih pribl. 20 milijard ton premoga, od tega dve milijardi ton rjavega premoga, 18 milijard ton pa je lignita. Črna premoga premoremo bore malo. Predlog prihodnjega 5-letnega plana predvideva, da bo proizvodnja premoga v naši državi naraščala hitreje kot industrijska proizvodnja, verjetno za 10 odst. na leto. Pri takem izkopu in predvideni porabi premoga nam bodo zaloge zadoščale za 100 let. Kvaliteto premoga pa bo treba izboljševati in tako omogočiti njegovo uporabo v raznih industrijskih vejah. Posebno zanimivo je pridobivanje plina iz premoga, s čemer se ukvarjajo zlasti na Kosovem.

„Uresničevanje družbeno-ekonomskih odnosov v skladu z zakonom v združenem delu, ki naj zagotovi pravice, možnosti in odgovornost delavcev, da odločajo o pogojih in rezultatih dela, je v zadnjih letih ena najpomembnejših nalog družbenih dejavnikov. V tej nalogi ima pomembno mesto uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela. Ustrezen družbeno-ekonomski položaj delavca na področju pridobivanja in razporejanja dohodka, posebej pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela namreč lahko mnogo prispeva ne le k enakopravnejšemu družbeno-ekonomskemu položaju delavca, ampak tudi k njihovi večji zavzetosti za boljše delo in gospodarjenje z družbenimi sredstvi, s tem pa tudi za stalno povečanje družbene produktivnosti dela in dohodka.“

To je uvod v knjižico z naslovom „DELITVE PO DELU“, v kateri so strnjena podana stališča Zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu.

panog. Možnosti proizvodnje tehničnega tekstila povečujejo porabo tekstilnih izdelkov v industrijske namene, ob tem pa se odpirajo novi sektorji porabe, kot npr. v kmetijstvu, gradbeništvu (predvsem nizke gradnje) in drugod. Pravočasna priprava kolekcij in proizvodnje za posamezne sezone, ciklično gibanje porabe in politika potrošniških posojil tudi spodbudno vplivajo na gibanje plasmaja tekstilij.

Med omejitvene dejavnike, ki jih moramo upoštevati pri planiranju in imajo subjektiven in več ali manj objektivni značaj, pa štejemo:

Počasno prilagajanje ponudbe zahtevam domačega in tujega trga. Konzervativnost v obstoječi organizaciji dela, ki nas ovira pri spreminjanju in prilagajanju dela, s katero bi dosegli boljše rezultate poslovanja. Situacija na svetovnem trgu surovin (naravnih, kemičnih in sintetskih vlaken) in možnosti oskrbe z domačimi surovinami,

ter načrtno vračanje tekstilnih odpadkov v krogotok predelave so dejstva, ki se morajo odraziti v naših srednjeročnih planih. V razvoju tekstilne procesne tehnike ugotavljamo, da obstoječa oprema hitro zastareva in da zaradi velikih finančnih obremenitev za novo opremo in naše nizke reproduktivne sposobnosti, naša procesna tehnika še hitreje ekonomsko zastareva.

Jez med potrebami in možnostmi modernizacije pa pogloblja tudi dejstvo, da razpoložljiva investicijska sredstva ne dohajajo podražitev nove procesne tehnike.

Prodornost na tržišču in s tem tudi uspešnost poslovanja je povezana s pojavom počasnosti v osvajanju povsem novega asortimenta, kar kaže na pomanjkljivost dizajna. Doseganje dohodka (in njegova delitev) je neposredno povezano s cenami tekstilij, ki se nenehno omejujejo z ugotovitvijo, da tekstilni izdelki obremenjujejo osnovne izdatke življenjskega standarda. Ob tem pa

ugotavljamo, da cene osnovnih surovin in ostalih materialov in storitev naraščajo hitreje, kot cene tekstilnih izdelkov. Konzervativnost in togost trgovanja s strani proizvajalcev kakor tudi trgovcev vpliva na uveljavljanje novitet in založenosti tržišča, kar ima med ostalim za posledico delni odliv kupne moči za nakupe v obmejnih in drugih večjih trgovskih centrih v inozemstvu. Mednarodni dogovori, na podlagi katerih občasno uvažamo velike količine posameznih tekstilnih izdelkov, povzročajo zastoje v prodaji domačih izdelkov. Večizmensko delo kot ekonomska nuja in nastopajoče pomanjkanje delovne sile, sta elementa, ki bosta v naslednjem petletnem obdobju med odločilnim aktorji našega razvoja.

Navedeni spodbudi in omejitveni faktorji (v posameznih TOZD jih je lahko več, pa tudi manj) morajo priti do izraza v planih tako, da dobre še izboljšamo, vpliv omejitvenih pa zmanjšamo na minimum. V

razpravi so člani odbora ugotovili, da je dohodkovni pristop primeren za izdelavo smernic, vendar bo treba podrobneje obdelati nekatera posamezna področja, kot so znižanje materialnih stroškov, vprašanje kadrov, inančni tokovi, reprodukcijske povezave, vprašanje surovinske baze itd. To naj bi zajemal plan, ki bo izdelan do konca tega leta, potem, ko bodo zbrane pripombe iz javne razprave.

Člani odbora so ocenili kot pomembno izhodišče, da se tekstilna industrija v SRS ne bo intenzivno širila, pač pa se bo modernizirala, dohodkovno izboljšala svoj položaj, pri čemer se ne bi povečevalo število zaposlenih. Ko je govora o omejitvenih faktorjih razvoja tekstilne industrije SRS, pa bi morali v smernicah upoštevati hitrejši razvoj tekstilne industrije v drugih jugoslovanskih republikah, v katerih nudijo tej panogi ugodnejše pogoje.

IZ GOSPODARSKEGA VESTNIKA

ozimnica

KAKO JE TO JESEN
SINDIKAT PO POSAMEZ-
NIH TOZD POSKRBEL ZA
OZIMNICO

V TOZD Delta so prišle ponudbe tako od ETE iz Kamnika kot iz ptujske Petovije. Sindikat je nabral naročila za obe vrsti paketov, katerih vsebina pa se razlikuje. Tudi za jabolka je bilo veliko zanimanja, vendar je na ptujskem področju cena precej visoka. V Delti še vedno iščejo možnost za cenejši nakup jabolk.

Vendar pa se le TOZD Delta lahko pohvali z organizirano nabavo premoga. Kar osemdeset delavcev si je priskrbelo premog po sindikalni liniji, omogočili pa so jim tudi obročno odplačevanje.

V krški TOZD Libna so zbrali naročila za Etine velike in male pakete ozimnice, še več pa je bilo zanimanja za posamezne kozarce vložene zelenjave in kompotov. Tako so gospodinje v TOZD Libna naročile kar precej vložnih kumaric, paprike, pa tudi ajver je šel „dobro v promet“. Za nabavo jabolk v tej TOZD ni bilo večjega zanimanja.

V Ljubljani je samoupravna interesna skupnost za preskrbo mesta letos poskrbela za zelo dobro preskrbo tako s paketi, ki vsebujejo vloženo zelenjavo in kompote, kot z jabolki in krompirjem. Ker se na delo v TOZD TIP-TOP vozijo delavci iz številnih krajevnih skupnosti in občin, ki so zelo dobro preskrbljene z ozimnico, v sami temeljni organizaciji ni bilo zahtev za organizirano nabavo.

V TOZD Temenica je bilo največ zanimanja za nabavo jabolk. Prva klasa je veljala 7,80 din za kilogram, druga pa 5,50 za kilogram. Nabrali pa so tudi precej naročil za pakete Ete, kjer stane manjši paket 18,00 din, večji pa 355,00 din.

V TOZD Zala je ozimnica zajela nabavo Etinih paketov. Ker je večina delavk doma v sami Idriji ali v bližnji okolici, si delavke priskrbijo krompir, jabolka in hruške kar v trgovinah, ki so zelo dobro založene.

V novomeškem delu Laboda je sindikat zbral naročila za kar čca 7000 kilogramov jabolk v drugi klasi.

Za Etine pakete ni bilo zanimanja, krompirja pa nismo naročili, ker ga je bilo to jesen dovolj.

Letos smo del sladkega pridelka iz Sromelj imeli za malico v Krškem, v Ljubljani, Trebnjem in v Novem mestu. Drugo jesen pa se bodo z grozđjem posladkali v ostalih TOZD.

izlet delavcev tozd tip-top

Osnovna organizacija sindikata TOZD TIP-TOP Ljubljana je v soboto 13. oktobra 1979 organizirala strokovno ekskurzijo v TOZD DELTA Ptuj, povezano z ogledom mesta Ptuj in okolice.

Kljub dežju, ki nas je spremljala vse do Ptuja, je bilo potovanje z avtobusom Sap - Viator po novi cesti imenovani „slovenika“ nad vse prijetno, saj smo s pesmijo in raznimi domislicami premagali mračno jutro.

Že ob vstopu na dvorišče TOZD Delta je posijalo sonce. Lep park, sveže pokošen, poln cvetja, čist zrak, ki ga v Ljubljani zaradi mnogih dimnikov ter znane megle nismo vajeni, je napravil na vse nas še bolj prijeten vtis. Tovarišica Dragica Novak, direktorica TOZD Delta Ptuj nas je pričakala pri vhodu v poslovno zgradbo in nam v menzi na kratko predstavila mesto Ptuj z vsemi zgodovinskimi posebnostmi ter o sedanjem gospodarstvom in političnem utripu mesta.

Spregovorila je tudi o rasti TOZD Delta.

Ob tej priložnosti smo izmenjali pozdrave, predsednik OO ZS TOZD TIP - TOP Ljubljana tovariš Anton Košir je v imenu kolektiva TOZD TIP - TOP izročil OO ZS TOZD Delta spominsko darilo „majolico z grbom Ljubljane“.

Strokovni delavci Delte so nam pokazali proizvodne prostore in potek proizvodnje, kajti delavci Delte so imeli ta dan redno delovno soboto. Za nas, ki v svojih temeljnih organizacijah znotraj Laboda uresničujemo proizvodni program „vrhna oblačila VO“, je bila še toliko bolj zanimiva proizvodnja Delte in sicer „perilo in šport - PŠ“. Sledil je podroben ogled posameznih postopkov proizvodnje iz programa PŠ. Ravno v tem času so delavci iz Delte izdelovali zelo zahtevne artikle za izvoz in nekaj za domači trg.

Spoznali smo lepoto in težavnost njihovega dela in ga v sleherni proizvodni fazi primerjali z našim načinom dela in procesa vnesli v program „VO“. Skupna ugotovitev je bila, da je delo, ki ga opravljajo v TOZD v Delta, kjer je zgradba je skoraj nova; vzorno urejena, prostorna, čista in svetla, prav tako zahtevno kot v TOZD TIP - TOP Ljubljana.

Po strokovnem ogledu Delte je sledil še ogled mesta Ptuj. Najbolj zanimiv je bil ogled Ptujskega gradu in muzeja, ki je v gradu, saj smo bili pod strokovnim vodstvom vodnikov Pokrajinskega muzeja deležni kvalitetne razlage o zgodovinskem nastanku Ptuja in življenjskih poteh nekdanjih lastnikov gradu. Ogledali smo si tudi

muzej Ljudske revolucije in tako spoznali delež tamkajšnjih borcev v NOB za svobodo.

Strokovni in družbenopolitični delavci Delte so si vzeli veliko svojega prostega časa in nam pokazali še druge znamenitosti Ptuja in sicer novo turistično in gospodarsko pridobitev „Ptujске toplice“, ki so jih odkrili pred kratkim, ki so iskali na tem področju tekoče zlato - nato. V Delti pa nas je čakalo še eno prijetno presenečenje. Srečali smo se z direktorjem tovarne Yuken iz Kenije, ki je bil to soboto na obisku v Delti. Z nami se je ogledal ptujski grad. Gost iz Kenije je bil navdušen nad lepoto kraja, nad dobro štajersko hrano in nad slovensko pesmijo, saj je celo skušal zapeti z nami. Odločil se je, da se bo z našim avtobusom vrnil v Ljubljano in tako spoznal naše običaje.

Lepota kraja in gostoljubnost delavcev Delte je doživela svoj vrhunec v Halozah, ko smo se z radovednimi pogledi občudovali terasasto urejene vinske gorice, sicer že obranega grozđja, ki je menda tudi v tem delu Slovenskih goric dobro obrodil. Tudi zlato rumene barve listja na drevesih so se bleščala v zapoznelih sončnih žarkih in opozarjale na pozno jesen in bližajočo zimo.

Ob dobri štajerski kuhinji in izvrstnem haloškem vinu ter ob zvokih pesmi smo se razšli z željo, da si naši gostitelji drugo leto ogledajo naš proizvodni proces in „Belo Ljubljano“ ter njene okolice. Povabilo so sprejeli z navdušenjem in zagotovili, da bodo v program izletov za prihodnje leto vključili obisk v Ljubljani.

ANICA GAŠPERŠIČ

V prizadevanju za napredek zdravstvene kulture med občini se Rdeči križ Slovenije prizadeva, da bi tudi kajenje - to razvado modernega časa - osvetlili iz zdravstvenega vidika in opozorili na nevarnosti kajenje za človekovo zdravje.

Danes je že uveljavljeno spoznanje, da se odrasli kadilci in nekadilci med seboj pomembno razlikujejo tako glede biološkega zdravja kakor tudi glede psihološkega stanja. Zavedo o škodljivosti kajenja je med ljudmi še prisotna in kajenje je vse bolj moti tako kadilca ko nekadilca. Kljub temu pa tako o svetu kot pri nas poraba strmo narašča. Če se Jugoslavnici primerjamo z nekaterimi drugimi deželami vidimo, da porabimo več cigaret kot Francozi, Švedi ali Norvežani. Pri nas pokadi odrasla oseba na leto 2410 cigaret, na Norveškem 640, v ZDA pa 3850. In med temi odraslimi osebami je vse večje število žensk, ki tudi v času nosečnosti čest o ne zmanjšujejo števila pokajenih cigaret.

Več tisoč škodljivih kemičnih spojin sestavlja tobakov dim. Med temi sta najnevarnejši tobakov katran, ki draži sluznico in živčni strup nikotin. Nikotin vpliva na avtonomni živčni sistem (pri kladilcu vzbuja občutek užitka), škodljivo vpliva na srce in obtočila, draži sluznico želodca in črvesja ter hromi funkcijo spolnih žlez. Nikotin se razgradi predvsem v jetrih in se nespremenjen izloča skozi ledvice.

Tem podatkom dodajmo še tega, da pri desetih pokajenih cigaretah na dan se v desetih letih prilepiti na sluznico grla, sapnika in bronhijev kilogram katrana. Torej se pri dolgoletnih kadilcih ustvarijo možnosti za pojav pljučnega raka, pa tudi ledvični rak je petkrat pogostejši pri kadilcih.

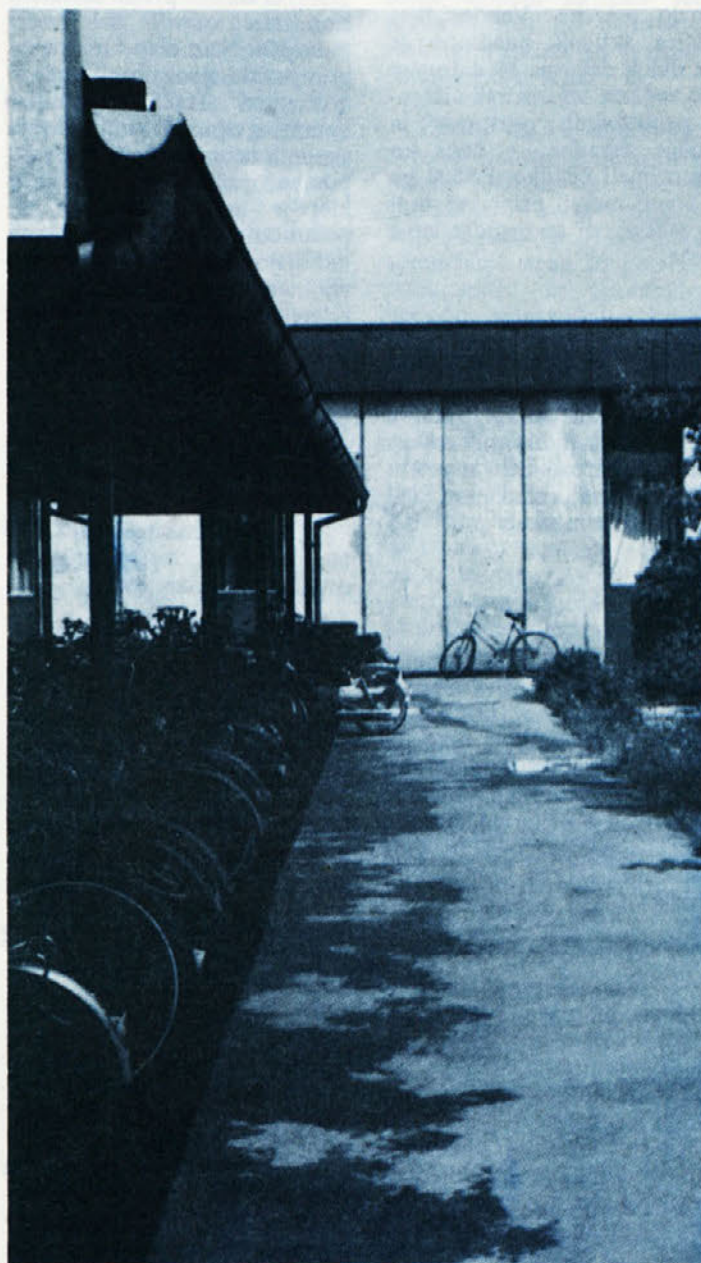
Vendar pa še niso naštetni vsi kvarni vplivi cigaret! Vse našete to pa za seboj povleče ogromno število „bolniških“ in povzročajo veliko škodo ne samo kadilcem in njegovi družini, pač pa tudi družbi. **Biti zdrav je človekova pravica, ostati zdrav pa je njegova dolžnost!**

Zato bi se morali na vseh ravneh prizadevati za zmanjšanje kajenja, preprečevati kajenje v zaprtih prostorih in se dosledno boriti proti razvajanosti kadilcev.

boj proti kajenju

Proizvodnja v TOZD Libna

Kolesarnica pred poslopijem TOZD Delte je vedno polna koles, ne glede na to ali so to „avtomobilski postni dnevi“ ali pa ne.

Na poslovnem obisku v Jugoslaviji je direktor tovarne Yuken v Keniji obiskal tudi temeljne organizacije LOČNA, LIBNA in DELTA, pogovarjal pa se je tudi s predstavniki TOZD Commerce.

naš pogovor

Štiriindvajset letni kvalificirani električar MILAN GREGORIN je bil letos izbran v TIP-TOP za najboljšega samoupravljalca. Priznanje si je „zaslužil“ z vestnim in pridnim delom na svojem delovnem mestu in z opravljanjem mnogih funkcij. Ob Dnevu republike pa bo Milan sprejet tudi v ZK.

— Kje vse sodeluješ, kakšne so tvoje zadolžitve?

— Najprej naj povem, da sem v našem TOZD pooblaščenec službe varstva pri delu in predsednik mladine, pred mano pa je še delo dopisnika za naš časopis. Na ravni delovne organizacije pa sem predsednik samoupravne delavske kontrole.

— v TOZD TIP-TOP opravljaš delo obratnega električarja. Delo pooblaščenca službe varstva pri delu je torej tesno vezano na tvoj poklic?

— Res smo imeli že v šoli predmet o varstvu pri delu, zato mi zadolžitve iz tega področja niso tuje. Udeležil sem se tudi seminarja za pooblaščenca, redno pa sem v stikih tudi z inženirjem varstva v naši delovni organizaciji in Republiškim zavodom za varstvo pri delu.

Zadolžen sem za realizacijo ukrepov varstva pri delu in zato moram voditi razne evidence tako o ekoloških meritvah, nesrečah pri delu, uporabi zaščitnih sredstev in podobno.

Delo izvajam po mesečnem programu. Ker so v tej smeri odgovornosti vse večje, in ker je veliko novosti, ki si želim v bodoče udeležiti še dodatnih seminarjev.

— Kako pa lahko ceniš delo mladinske organizacije TOZD TIP-TOP?

— Glede na to, da je precej mladincev, bi morali biti veliko aktivnejši. Vendar moramo upoštevati, da se veliko deklet vozi na delo od daleč in da ne morejo ostajati po delu na

Milan Gregorin

sestankih in raznih akcijah, ker nimajo prevoza. Vendar tista peščica aktivnih mladincev je bila dokaj delavna. Med drugim smo večkrat organizirali čiščenje proizvodnih prostorov in okolice zgradbe, v času ko nismo imeli čistilke. Počasi pa se bomo morali pripraviti tudi na volitve, saj se mandat letos izteče.

— Ker tako živo sodeluješ z delavci v proizvodnji kot z mnogimi družbenopolitičnimi delavci, boš kot dopisnik našega časopisa, gotovo zelo uspešen, saj pogrešamo med novicami predvsem živ utrip iz proizvodnje.

— Želim si, da bi bil uspešen pri tem delu. Vlogo dopisnika sem razumel ne kot samo pošiljanje prispevkov, pač pa tudi kot pogovore o odmevnosti člankov, zastopanja mnenj in želja moje sredine in sprotno predstavljanje dela in življenja naše temeljne organizacije.

— Samoupravna delavska kontrola je organizirana z namenom, zaščititi zakonitosti, zagotavljanja uresničevanja samoupravnih splošnih aktov, varstva pravic delavcev v združenem delu in izpolnjevanju obveznosti posameznika ter z namenom preprečevanja malomarnosti pri poslovanju in delu. Torej ima komisija samoupravne delavske kontrole velike odgovornosti...

— Na našem prvem sestanku smo si zastavili delo zelo temeljito. Naše delo bo potekalo v smislu koordinacije odnosov med TOZD, spremljali bomo izvajanje načel naših skupnih samoupravnih aktov, še posebno pri delitvi dohodka — kjer je tudi ugotavljanje, ali posamezne TOZD sorazmerno odvajajo sredstva v sklade. Torej naša skrb je bdenje nad interesi vseh, ki združujejo delo v Labodu. Seveda tudi v primeru konkretnih spornih zadev med samoupravnimi organi bi se morali sestati in reševati, upam pa, da do tega ne bo prišlo.

— Kako z družuješ obveznosti na delovnem mestu z vsemi ostalimi odgovornostmi?

— Na samem delovnem mestu seveda ne zmanjka dela, saj še sproti pregledi stikal, razdelilnih električnih omaric itd. zahtevajo veliko časa. Večjih težav v tem času kar sem jaz v TIP-TOP ni bilo, povedati pa moramo, da imamo zelo dobre sodelavce, ki mi veliko pomagajo.

V idrijski občini živi in ustvarja sedmnaest tisoč ljudi, od teh jih blizu pet tisoč združuje svoje delo v gospodarstvo ali v negospodarskih dejavnostih.

Ti ljudje so v prvem polletju letos ustvarili 531.900 din dohodka, kar je za 43 % več kot v istem obdobju lani in pomeni 52 % planiranega dohodka za letos.

kako nas naši delegati zastopajo

Delegacija SIS za zaposlovanje v Delti

Delegacija samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje v TOZD Delta je na svoji seji obravnavala gradivo za skupščino te SIS in ugotovila, da v finančnem načrtu za leto 1979 skupnost nima za TOZD Delta predvidenih sredstev za usposabljanje oziroma pripravo delavcev za zaposlitev. Samoupravni interesni skupnosti za zaposlovanje v Ptujju so delegati iz Delt poslali vprašanje kako je s temi sredstvi za njihovo TOZD. Delegatsko vprašanje posredujemo, odgovor na to pa v Delti še čakajo:

„Naša TOZD je zaposlovala določeno število brezposlenih delavcev že v preteklih letih na lastne stroške. To je razvidno tudi iz poročila Skupnosti za zaposlovanje Maribor za leto 1978, kjer so na peti strani navedene vse delovne organizacije, ki so prejele od Skupnosti pomoč za strokovno usposabljanje v skupnem znesku 1.539.015,30 din, TOZD Delta pa je edina temeljna organizacija, ki je financirala usposabljanje z lastnimi sredstvi.

Glede na to, da v letu 1979 predvidevamo dodatno zaposlitev cca sto delavcev, pričakujemo izdatnejšo pomoč za usposabljanje le teh od Skupnosti za zaposlovanje, vendar pa v finančnem načrtu niso zasledili za to predvidenih sredstev.

Zaradi tega postavlja delegacija skupščini Skupnosti za zaposlovanje vprašanje, kako bo skupščina zagotovila sredstva po četrto točko 22-d členu dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976–1980 (Ur. list SRS št. 7 od 9. 3. 1979).

danes in jutri 84

Z razvojem naše samoupravne socialistične družbe smo dosegli tudi na področju graditve splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite pomembne uspehe, predvsem zaradi dejstva, da je ljudska obramba in družbena samozaščita sestavni del človekovih samoupravnih pravic in dolžnosti. To daje delavcem in občanom široke možnosti za ustvarjalno in samoiniciativno delovanje, tako v združenem delu, KS in družbeno-politični skupnosti; glede organiziranja, opremljanja in preskrbe prebivalstva z živili. Eden izmed pomembnih dejavnikov v funkciji preskrbe je tudi akcija z geslom „Danes in jutri 84“, saj praktično rešuje eno izmed važnejših nalog ljudske obrambe in družbene samozaščite, to je zagotovitev minimalne rezerve živil v vsakem gospodinjstvu.

Znanstveno-sociološke ugotovitve so pokazale, da so rezerve hrane predvsem v večjih urbaniziranih stanovanjskih soseskah, glede na nov način preskrbe in prehrabene navade nezadostne, in ne zagotavljajo niti najnujnejše prehrane družin v izjemnih situacijah.

Temeljni element, ki izhaja iz izkušenj in načel NOB in daje celovitosti sistema ljudske obrambe in družbene samozaščite specifičen povdarek, je človek, delavec in občan, edini ki se lahko v organiziranih in pripravljenih akcijah bori tudi proti moderni vojaški tehniki in premaguje s svojo voljo in sposobnostjo tudi največje elementarne stihije.

Prav zaradi tega je prehrana in preksrba prebivalstva bistven element v letošnji republiški akciji „Nič nas ne sme presenetiti“, ki s preverjanjem obrambne sposobnosti naprav in pripravljenosti delovnih ljudi in občanov na izredne življenjske situacije, doživlja vrh svojih akcij prav v septembru letošnjega leta.

Ta sistem aktivnosti je v delovni organizaciji HP Kolinska časovno pogojeval tudi pospešeno pripravo proizvodnje in sestave paketa rezervne hrane v temeljni organizaciji Slovenj

Gradec, ki se bo z začetkom proizvodnje v septembru letošnjega leta praktično vključila v akcijo „NNNP“.

Vsebina paketa rezervne hrane „Danes in jutri 84“ omogoča kompletno prehrano štiričlanski družini.

po 3 obroke za 7 dni
7 dni x 3 obroke x 4 osebe = 84 z dopolnilnimi obroki suhega sadja, mleka in vitamina C.

Pri sestavi paketa so strokovnjaki upoštevali predvsem biološko vrednost jedi, obliko in hitrost priprave jedi oz. obrokov. Paket je primeren tudi za manjše družine, saj so konzerve praviloma 2-porcijske. Paket tehta 25 kg.

Prehrabeni paket, ki vsebuje 45 izdelkov prehrabene industrije Jugoslavije, je sestavljen tako, da zadovoljuje dnevne fiziološke potrebe tako po kalorični kot nutritivni plati. Dnevni obrok (na osebo) ima kalorično vrednost 1900 kalorij in vsebuje 55 g beljakovin poleg ogljikovih hidratov, mineralov in vitaminov, katerih kalorična povsem zadošča dnevnim potrebam človeškega organizma.

Vsebino paketa je podrobno pregledala in potrdila mešana komisija strokovnjakov s področja prehrane, ki jo je imenoval republiški komite za tržišče in cene. Paketu je priložena brošura, ki vsebuje navodila za pripravo jedi iz prehrabnega paketa in kompletne jedilnike za 7 dni, kar vsekakor olajšuje hitro in pravilno pripravo obrokov.

Paket bo v vsakdanjem življenju tudi nekakšen regulator med zalogami prehrabnih artiklov, predvsem v dnevih ko nakup v trgovini ne bo mogoč, oz. ko bo družina potrebovala hitro in enostavno pripravljen obrok, pa tudi na izletih in taborenju.

Jedi, vsebovane v paketu, bodo uporabne najmanj leto dni, nekateri izdelki tudi dlje, tako, da bo družina ta prehrabeni paket postopoma obnavljala. Cena paketa je 1.050,00 din, cena izdelkov v paketu pa je za približno 20% nižja od maloprodajnih cen.

V temeljni organizaciji HP Kolinska v Slovenj Gradcu lahko zagotovijo letno izdelavo do 400.000 prehrabnih paketov, za leto 1980, pa glede na dejstvo, da je ta paket praktično novost na našem tržišču, pa predvidevajo pripraviti 100.000 paketov.

Za odločitve o kapaciteti obrata so bili upoštevani statistični podatki o številu gospodinjstev, družinskih članov in deležu kmečkega prebivalstva v celotni republiki, vendar pa bo šele praktična uporaba paketa pokazala eventualne potrebe po spremembi in dopolnitvi. Zato so se delavci v temeljni organizaciji odločili za čim večjo prilagodljivost pri načrtovanju vsebine, velikosti in težnje po raznovrstnosti jedi.

Želijo, da vsi uporabniki v zvezi s sestavo prehrabnega paketa „Danes in jutri 84“ posredujejo svoje pripombe, želje in predloge. Tako tekoče spremljanje želja in potreb so strokovnjaki že uporabili za bodočo proizvodnjo, ko bo temeljna organizacija poslala na tržišče prehrabeni paket za dvočlansko družino.

Da bi delovnim ljudem in občanom čimbolj poenostavili nakup paketa „Danes in jutri 84“ sta Zveza sindikatov in SZDL, kot temeljna nosilca in politična dejavnika na področju uresničevanja ljudske obrambe in družbene samozaščite, ustvarila skupno z delovno organizacijo HP Kolinska možnost obračuna plačevanja paketa.

Tako bo Zveza sindikatov kot najširši družbeno-politični

dejavnik delovnih ljudi konkretno vodila eno izmed svojih številnih nalog ter tako omogočala delavcem najoptimalnejšo preskrbo z rezervno hrano.

Osnovne organizacije v vsaki TOZD bodo evidentirale kupce in poskrbele za brezobrestno obročno plačevanje (4. obroki). Obroki se bodo odplačevali, kot vsi ostali načini kreditiranja pri izplačilu osebnih dohodkov. Vsaka TOZD bo za svoje delavce jamčila, da bodo obroki v predvidenem času odplačani.

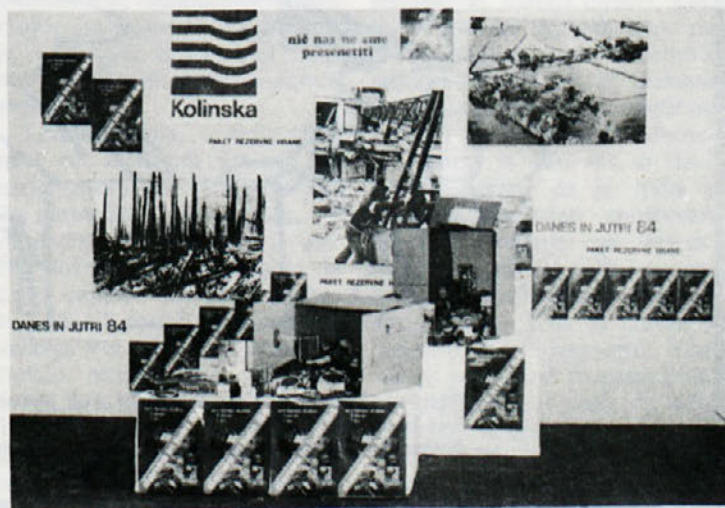
Drugi način pa bo potekal preko direktnega naročila in plačila pooblaščenim predstavnikom HP Kolinska z gotovino oz. virmanskim nalogom ali čekom v roku 15 dni. Prijave in potrebe pa zbira tudi neposredno TOZD Slovenj Gradec, Francetova c. 17, tel. 062 841-551, ali HP Kolinska odd. Gastro, Ljubljana, Nazorjeva 12, - tel. 061 24-614.

Namen paketa se kaže torej predvsem v ustvarjanju potrebnih zalog hrane v primeru vojne in elementarnih nesreč, ko bodo zagotovo nastopile težave pri preskrbi s hrano in ko bo prav za prehod na racionalizirano preskrbo v spremenjenih razmerah potreben čas, ki bo v različnih krajih različen, pač odvisno od konkretnih priprav in izvedb nalog s področja družbene samozaščite. Predvsem za premostitev teh težav pri preskrbi z živili je nujno, da si vsaka družina oz. gospodinjstvo sprotno zagotavlja zalogo živil.

S svojo neuvrščeno zunanjo politiko in z vzgladnim ravnanjem na področju mednarodne solidarnosti in vzajemne pomoči pa naša samoupravna socialistična družba v okviru svojih možnosti zagotavlja tudi pomoč drugim narodom, ki jih prizadenejo hujše elementarne nesreče.

Tako bo prehrabeni paket „Danes in jutri 84“ postal tudi ena izmed učinkovitih oblik pomoči jugoslovanskega Rdečega križa.

Uredništvo glasila
HP Kolinska

Obveščeno ljudi je pomemben pogoj za njihovo angažiranost in kvalificirano sodelovanje pri sprejemanju odločitev o vseh pomembnih vprašanjih iz del in življenja temeljnih samoupravnih organizacij in vseh drugih oblik združevanja dela.

JOSIP BROZ TITO (1975)

obdobje

»superman«

Kot je pokazal že sejem v Kuelnu in tudi kasnejše smernice, se moška moda za jesen—zimo 80 ne bo bistveno spremenila. Še vedno je sproščena, udobna, vendar pa je nekaj več poudarka na liniji — prihaja torej obdobje „supermana“.

STIL — poudarek na ramenih, „V“ linija!

Pri oblekah in suknjičih so ramena širša in podložena z blazinicami. Linija suknjiča je v ramenih široka, v pasu neoprijeta, čez boke pa oprijeta. Samostojni suknjiči so 2 cm krajši od normalne dolžine. Reverji so ožji (6,5 cm), zgornji ovrtnik je daljši. Veliko je dvorednih suknjičev tako pri oblekah kot tudi, če nasopajo samostojno. Dvoredni suknjič se zapenja samo na en gumb in to v višini žepov.

Hlače imajo še vedno po dve gubici na prednji strani, spodaj pa so široke 48 cm, če pa v pasu nimajo gubic, je spodnja širina hlačnice 50 cm. Pri športnih oblekah so na hlačah tudi zavihki — (3 cm).

Posamezni športni suknjiči imajo baseball, hubertus — ramena ali prišite epulete. Športnemu videzu pripomorejo tudi usnjene aplikacije in paspule.

Materiali pri oblekah so: flanela, kamgarni, mohaire, serge, melange.

Vzorci so: drobni, v obliki ribje kosti, zabrisane črte.

Pri suknjičih so materiali v izgledu pletenine z efekti, ribja kost, razni mehki, redko tkani tweldi, boncle in nekaj diagonala v melangu.

Poleg vseh teh več ali manj klasičnih oblačil pa še nikoli ni bilo opaziti toliko bluzonov, kot prav sedaj. Možne so neštete variante in kombinacije volnenih tweedastih materialov, poliestrov, pletenin, usnja in pošitih — blazinastih tkanin. Tudi pri bluzonih je opaziti dosti podloženih — „bokser“ ramen. Barve so jesen—zimo so: razni odtenki rjave in medene barve, sivi in sivo-modri toni, veliko melang materialov, ki se prelivajo v različnih barvnih kombinacijah. Poleg zabrisanih barv se nosijo dodatki v močnih barvah — močno rdeča, izrazito modra, violet in rumena.

PETRA BRECELJ

Še malo pa bo mraz zahteval topla oblačila. Plašča na posnetku sta naša proizvoda. FOTO — Janez Pavlin

pri firmi jobis

V interesu nadaljnega sodelovanja sva pred kratkim skupaj z generalnim direktorjem obiskala firmo Jobis v zahodno-nemškem mestu Biellefeld; še dva predstavnika naše delovne organizacije.

Firma Jobis izdeluje predvsem ženske plašče, nekaj pa tudi ženskih kostimov. Vsi njihovi izdelki so tako po materialu kot glede na izdelavo, zelo zahtevni, posebno pa še letošnja kolekcija, ki ima veliko kombinacij z usnjem.

Ogledali smo si proizvodnjo, ki je opremljena z najmodernejšimi stroji. Vsled tega je težji poiskati primerjavo njihove in naše tehnologije v smislu izdelovalnih časov. V pogovoru s predstavniki firme Jobis smo spoznali, da imajo tudi oni določene težave pri plasiranju svojih, sicer znanih in cenjenih izdelkov, saj ima zaradi upada kupne moči Jobis kar za cca trideset odstotkov manjša naročila.

V Labodovi proizvodnji vrhnjih oblačil bomo morali tudi v bodoče vložiti veliko truda, saj si bomo le z visoko kvaliteto izdelave zagotovili tudi nadaljnje sodelovanje s to priznano firmo.

ALOJZ CEGLAR

- Doktor, dajte mi kaj, da ne bi več govoril v spanju.
- Saj to ni nič hudega!
- Kako da ne, ko pa se mi vsi v pisarni smejejo!

načrtovanje družine - pravica in dolžnost

Odlomki iz knjige Vide Tomšič

Že v zvezni resoluciji o načrtovanju družine iz leta 1969 poudarjamo, da načrtovanje družin ni le pravica, marveč tudi dolžnost posameznika in staršev. **Otrok naj se ne rodi kot plod nevednosti in naključja**, temveč po svobodni, zavestni odločitvi staršev; torej zaželjen. Roditi se kot zaželjen otrok, je tudi pravica otroka samega.

Temeljna pravica človeka oziroma staršev je, da odločajo o številu otrok in o časovnem razmaku med porodi. Toda njihova pravica je ob enem dolžnost spoštovati humane medčloveške odnose, odgovornost do otroka, torej, da sprejemajo svoje roditeljske odgovornosti in so pripravljeni skrbeti, da tako v družini kot tudi v samoupravni družbeni dejavnosti zagotove čimboljše možnosti za vsestranski fizični in psihični razvoj otroka.

Doslej se je ob omembi načrtovanja družine vse preveč mislilo, da gre le za splav, kontracepcijo, seksualno vzgojo v ožjem smislu ali populacijo. Za vse to tudi gre, toda če razumemo človekovo pravico do odločanja o času in številu spočetij in rojstev kot eno temeljnih pravic - potem ne moremo mimo bistva odločanja. **To pa je odločanje o novem**

življenju, o novem človeku, o novem občanu! V tej točki nastopata tudi skupaj družbeni interes in odgovornost.

Prav s tem, ko nam medicina omogoča varno ločevanje spolnega življenja od prokreacije, ko se družbeno opredeljujemo za človekovo svobodo - se moramo odločiti za popolno odgovornost do otroka, ki se bo rodil. Pri tem bi rada posebej poudarila, da moramo odločno zavračati tolmačenje podružabljanja kot prenašanje skrbi na neko imaginarno družbo. Ko govorimo pri nas o podružabljanju, smo nasprotno, prav za to, da se človek zaveda - mislim, na oba spola in posebej še na ženske - da je odgovoren subjekt vseh družbenih odnosov, da je družba njegova in ne „tuja“. Materinstvo naj ženske ne bi zapiralo nazaj v hišo, marveč naj bi iz nje napravilo še aktivnejšo družbeno delavko, ki se bo kot samoupravljalka in občanka bojevala za razvoj vseh tistih služb in ustav, ki jih njen otrok potrebuje. Ker vlačimo za seboj stalne predstave in mislimo, da je mogoče današnji mladi rod pripraviti na prihodnost le v ozkem družinskem krogu in da je vprašanje rešljivo le s tem, da bi čim več žensk čimdlje ostalo pri otrocih doma.

Nekateri najbrž razmišljajo o vračanju žensk domov, drugi pa, naj za otroške ustanove ipd. poskrbi država, oni sami pa bodo s svojimi osebnimi dohodki skrbeli za avto, počitniško hiško itd.

Velika zaposlenost žensk v Sloveniji se namreč tipično bolj v rastoči porabi tako imenovanih trajnih potrošnih dobrin kakor pa v hitrejšem procesu rasti družbene materialne baze za opravljanje mnogih gospodinskih in družinskih zadev.

Enakopravnost ni mogoče doseči samo po pravni in deklarativni poti. Materialna osnova svobodnega delovanja

vsakogar in tudi ženske je v lastnem delu, ki je hkrati sodelovanje v združenem delu. To pa obenem pomeni, da mora ženska stopiti skozi vsa vrata poklicnega izobraževanja kakor tudi mora biti pripravljena prevzeti vso delovno odgovornost. Na delovnem mestu se gotovo postavlja nešteto vprašanj, od splošnih delovnih razmer do delovnega časa in razporeditve tega časa in posebej do skrbi za zdrav naraščaj. Večina problemov je v bistvu za vse delavce enaka. Ženskam bi pri reševanju njihovih posebnih vprašanj najbolj uspelo, če bi se kot občanke in članice delovnih kolektivov solidarno bojevale in skrbele za boljše delovne razmere za vse večjo produktivnost in večji dohodek vseh, hkrati pa za ustrezno socialno-zdravstvenozaščito, tudi za izboljšanje predporodne in po porodne zaščite matere. Ta zaščita ni nekaj, kar bi zadevalo le ženske. Predstavo, da je rojstvo zdravega otroka, njegova nega v najnežnejših letih, le stvar mater in deloma očeta, ne pa v izrednem interesu vse družbe, bi bilo treba razbiti! Ko sicer sprejemamo šolanje in zaposlenost žensk, bo pač treba spremeniti še marsikaj, a ne le z besedami! Ko takole vzdihujemo o domačih bremenih, napr. ne pomislimo, da se že v delitvi dela med družinskimi člani da doseči precejšnja razbremenitev - in mnogo družin to tudi dosega. In potem, da se je treba tega lotevati kot skupnega vprašanja, ki je sestavina akcije za boljši življenjski standard. Urejati je treba vprašanja, o katerih se ve, da najbolj grenijo življenje delovnih žensk in delovnih družin. Na prvem mestu so to otroške vzgojno-varstvene dejavnosti. To je rešljivo samo z družbeno akcijo in ne z apeliranjem na „družbo“ in na „državo“, na kaj ukreneta. In očitno smo na poti takega reševanja saj so se v občinah

močno uveljavile akcije za otroške ustanove in tudi za odpravljanje stanovanjske stiske.

Mislím, da bi morali v Sloveniji odločneje presekatí ta vozéí otroškega varstva in stanovanjskega vprašanja. Trdim, da imamo za to že vse možnosti. Za to pa bi se bilo prej trega spopasti s patriarharno in malo-meščansko miselnostjo pri programiranju razvoja in ne zavračati odgovornosti le na starše ali celo samo na ženske.

vzorni voznik

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri Skupščini občine Ljubljana - Bežigrad je posredoval vsem TOZD, krajevnim skupnostim in družbenopolitičnim organizacijam pismo z željo, da na osnovi kriterijev o podeljevanju plaket „VZORNI VOZNIK“ posredujemo predloge tudi iz naše delovne sredine.

Osnovna organizacija ZS TOZD TIP-TOP Ljubljana je predlagala naj prejme družbeno priznanje Sveta SR Slovenije za preventivo in vzgojo v cestnem prometu tov. Anton Hvalec, sofer - ekonom.

Na osnovi obrazložitve, ki smo jo pripravili za tovariša Hvalca je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Skupščine občine Ljubljana - Bežigrad uvrstil našega soferja med odlikovance, saj je na osnovi pravilnika izpolnil vse kriterije, ki so podlaga za pridobitev Plakete „VZORNI VOZNIK“ in DIPLOMO.

Tovariš Hvalec je priznanje prejel na občinski proslavi koncem septembra.

ANICA GAŠPERŠIČ

v 9 mesecih 557 mrtvih

Potem, ko zbiramo za venec, je za kesanje prepozno - Nerazsodno tveganje čedalje pogosteje vodi v smrt - Bomo dosegli letos rekordno smrtno žetev?

Nerazveseljive številke in žalostne novice strašijo iz vseh črnih kronik naših dnevnik in drugih časopisov: v 9 mesecih je terjal promet na slovenskih cestah še 557 življenj, največ v zadnjih 8 letih. Ko nam televizija prikaže grozljive ostanke

pločevine in ugosnjenih življenj v njih, nas pretrese. Hudo nam je, a že jutri bomo spet brali enake novice in gledali podobne strahote.

Letos je bilo v septembru med 65 smrtnimi žrtvami na naših cestah kar 18 kolesarjev, 7 motoristov, 8 pešcev, 4 mopedisti, 3 traktoristi in voznik tovornjaka. September je črno zapisan na naših vedno bolj rdečih cestah. V 9 mesecih vsakega leta smo imeli naslednje število mrtvih: leta 1973 - 505, leta 1974 - 402, leta 1975 - 406, leta 1976 - 413, leta 1977 - 454, lani 526 in letos že kar 557. Pred nami so še trije, za promet nevarni

jesenski in zimski meseci, čas, ko se število smrtnih žrtev na naših cestah še zveča. Rinemo v prežalosten rekord, ki pomeni že sramoto za našo tehnično kulturo in medsebojne odnose.

Čeprav je bilo sto in tisočkrat zapisano, da je treba v prometu dosledno spoštovati predpise vedenja na cestah, beremo in slišimo vedno znova: iz neznanih vzrokov je nenadoma zavil na levo in treščil v nasproti vozeči tovornjak. Voznik je prehitel strnjeno kolo, pri tem pa je prišlo do težje nesreče. Na cesti je v razbitinah dveh avtomobilov ostalo pet mrtvih ljudi, med njimi dva otroka...

Tveganja in nerazumnega obnašanja je na cestah čedalje več. Igramo se s hitrostjo in radi imamo upanje, da se „nam že ne bo nič zgodilo...“ Število mrtvih na naših cestah pa strahotno narašča. Posledice so grozljive in nepopisne, če pomislimo na vse gorje, ki ostane za vsako nesrečo za svoje, zlasti za otroke, za skupnost in delovne organizacije, ki mnogokrat izgubljajo v nesrečah dragocene kadre.

Bomo o tem razmislili tudi zdajle, ko beremo te vrstice? Ste kdaj pomislili, kako dolga je vrsta 557 grobov?

N. S.

Fotografiranje je vse pogostejši konjiček, vse bolj pa se uveljavlja tudi kot umetnost. Svoje izrazne sposobnosti razvija fotografija preko dokumentaristične stopnje prav do visoko stiliziranega umetniškega izražanja. Seveda pa je to področje fotografov, ki se s tem poklicno ukvarjajo, medtem ko ostaja za mnoge amaterje fotografija dokumentiran spomin na nek poseben ali pa tudi slučajen dogodek. Vendar pa je tudi za tovrstno fotografiranje potrebno določeno znanje.

V ta namen se bomo v novomeškem delu Laboda zbrali v foto-kino klub. S pomočjo tovariša Babiča, ki se s fotografijo ukvarja že vrsto let, si bomo pridobili osnovno znanje o fotografiranju, razvijanju filmov in izdelovanju fotografij. Predvidena je namreč tudi ureditev foto temnice v prostorih skupnih služb.

Ob tem si tudi naše glasilo lahko obeta vrsto dobrega foto-gradiva, ki med vsem, kar naš časopis prinaša, še najbolj „pada v oči“. Sklep o organizaciji foto-kluba pa pomeni tudi korak naprej v splošnem prizadevanju za podružabljanje kulture. Svoje delo bodo člani občasno predstavili na manjših razstavah fotografij, ki si jih bomo, glede na možnost v ostalih TOZD, lahko tudi izmenjali. Taka oblika zblizevanja pa bo gotovo vzbudila široke možnosti delovanja, tudi na drugih kulturnih področjih.

NAFTE NAČRPAMO 4 MILIJONE TON

Zdaj načrpamo v Jugoslaviji na leto pribl. 4 milijone ton nafte, potrebe v državi pa dosega je 17 milijonov ton, tako da moramo uvažati pribl. 13 milijonov ton surove nafte iz raznih držav.

Lani smo v državi proizvedli v hidroelektrarnah 27 milijard kilovatnih ur električne energije, na vseh, za to primernih rekah v Jugoslaviji, pa bi lahko na leto izkoriščali ali pribl. 50 milijard. Nadaljnja izgradnja hidroelektrarn, termoelektrarn na premog in prvi dve jedrski elektrarni (krška in planirana na Hrvaškem) naj bi zadovoljila vedno večjo porabo elektrike. Lani smo uvozili 44 odst. potrebne energije, kar je 27 odst. glede na naš celoten uvoz. Cene uvožene energije pa so zdaj večje kot doslej, zato moramo z načrtno nadaljnjo izgradnjo elektrarn zaustaviti njen uvoz na sedanji ravni.

Del kolektiva Zala se je ob obisku na Sromljah slikal tudi z glavnim direktorjem.

TRI DNI V MAKEDONIJI

izlet društva knjigovodij dolenjske

Na zemljevidu leži Makedonija na jugovzhodnem delu Jugoslavije in meji na Albanijo, Grčijo in Bolgarijo. To je precej topla dežela, tukaj se mešajo vplivi mediteranske, alpske in celinske klime.

V te predele gorate balkanske dežele se je odpravila pedeset članska ekipa nekega deževnega septembrskega ponedeljka. Ekipo so sestavljale izključno ženske moči, ki pa so za vzorec vzele s seboj pet osebkov moškega spola, verjetno za primerjavo podobnih osebkov prebivalstva v Makedoniji.

Začetek je bil moker in precej hladen, se je pa kmalu segrel, ker nekateri prijavljeni udeleženci ne poznajo na uro, koledar pa še nima vgrajenega budilnika. Deževalo je vso pot do letališča. Pravzaprav je prenehalo šele takrat, ko se je letalo dvignilo na oblake.

Nekaj potnikov smo oddali v Sarajevu, sprejeli nove in z nezmanjšano tremo odleteli proti Skopju. Duševne muke so

nam med vožnjo po makadamskih zračnih cestah lajšale zelo prijazne stewardese. Nekateri so se prvič peljali z letalom.

V Skopju nas je na letališču čakal avtobus in predstavniki Zveze društev finančnih in rač. novodskih delavcev Makedonije. Nastanitev in kosilo v hotelu PANORAMA je potekalo z zavirljivo mediteransko hitrostjo. Po kosilu smo si ogledali staro in novo Skopje.

Sprejem, ki nam ga je pripravila Zveza društev FRD Makedonije pa je bil veličasten in prisrčen. Učenci Ekonomske srednje šole v Skopju so nam zaplesali nekaj makedonskih narodnih plesov – seveda v pisanih narodnih nošah. Medtem smo mi poskušali sadne napitke iz grozdja in naposled tudi sami zaplesali v kolu. Slika je bila enkratna.

Naslednji dan smo se pripeljali po bližnjici preko Debra in mimi Moravskega jezera proti Ohridu. Tudi tam so nas pričakovali predstavniki društva FRD Ohrid in Struge in nas povabili na sprejem v Strugo, za naslednji dan seveda. Še tisti večer pa smo si s pomočjo vseh mogočih turističnih vodičev ogledali Ohridski korzo in si ob tem zmanjšali denarnico za prenekateri dinar, ko smo kupovali spominke – originalne ohridske bisere. Vsak vodič je vedel za boljše trgovino – zanj seveda.

Otroci so pa povsod enaki, ko smo srečali skupino dečkov so na šegavo pozdravili DOBAR DAN – POŠTOVANJE in se ob tem prav teatralno priklanjali. Ni kaj reči, duhovitosti ne

manjka! Naslednji dan je višina udeležencem odšla na SV. NAUM.

Domačini trdijo, da kdor ni videl te stare cerkve ni bil na Ohridu. Del naše skupine je odšla na sprejem v Struge, da z njihovim društvom vzpostavimo tesnejše stike in izmenjamo izkušnje na strokovnem področju. Res zanimivo; čisto na drugem koncu domovine imajo „financarji“ enake probleme kot mi. Ko smo se tako pogovarjali v hotelu BISER ob jezeru – ta hotel je nekaj posebnega, saj nima zadnje stene in je postavljen na živo skalo – smo ugotovili, da ima LABOD v Strugah kupca „Struška trgovina – Struga“.

Sodelovanje na kulturnem področju smo začeli kar takoj in domačine na njihovo željo naučili originalno TERZINKO. Struški pevski zbor gre na revijo v Pariz, kjer bo zastopal Jugoslavijo in mora znati tudi pesmi ostalih jugoslovanskih narodov!

V kratkem času smo si ogledali veliko naravnih in zgodovinskih znamenitosti in Makedonci so nam jih pokazali z velikim ponosom, saj so nekatere stavbe stare več 1000let in njihova kultura tudi.

Obiskali smo tudi OMIS, kjer smo si ogledali proizvodni proces umetne volne, potem pa so nam ob kavici posredovali podatke o tej firmi.

Domov smo se vračali prijetno utrujeni in polni vtisov, ki se uredijo šele s časom, vendar prepričani, da je lepo spoznati svojo domovino in naše narode z vsemi posebnostmi.

JOŽE BRAČKA